

ЄВГЕН БЕЗНІСКО: ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТУ

Грищенко Олена, магістрант

Львівська національна академія мистецтв

Анотація. У статті проаналізовано творчий доробок Лауреата премії ім. Тараса Шевченка, заслуженого художника України Євгена Безніска, який належить до когорти шістдесятників. Висвітлюються основні напрямки його творчості: книжкова графіка, станковий та монументальний живопис. Висвітлюється вплив художнього життя Львова 60-х років ХХ ст. на формування творчої особистості митця.

Ключові слова: творчий доробок, шістдесятники, книжкова графіка, станковий живопис, монументальний живопис, художнє життя.

Анотація. Грищенко Е. Евгений Безниско: штрихи к творческому портрету.

В статье проанализировано творческое наследие Лауреата премии им. Тараса Шевченко, заслуженного художника Украины Евгения Безниска, который принадлежит к числу шестидесятников. Освещаются основные направления его творчества: книжная графика, станковая и монументальная живопись. Освещается влияние художественной жизни Львова 60-х гг. XX ст. на формирование творческой личности художника.

Ключевые слова: творческое наследие, шестидесятники, книжная графика, станковая живопись, монументальная живопись, художественная жизнь.

Annotation. Grishenco Ye. Евгений Безниско: штрихи к творческому портрету. In the article creative reserve of Laureate of reward of the name of Taras Shevchenko, deserved artist of Ukraine Eugen Beznisko is analyzed. He belongs to the cohort of artists of 1960th. Basic directions of his creation light up: book graphic arts, easel and monumental painting. Influence of artistic life of Lviv of 60th of XX century lights up on forming of creative personality of artist.

Key words: creative reserve, artists of 1960th, book graphic arts, easel painting, monumental painting, artistic life.

Актуальність дослідження. Творчість Лауреата премії ім. Тараса Шевченка, заслуженого художника України Євгена Безніска є однією з яскравих сторінок в історії українського образотворчого мистецтва. Адже його ілюстрації до поезій Івана Франка є не просто ілюстраціями, а окремим, новим, народженим уявою і душевною роботою світом, який живе своїм самостійним життям, вражаючи нас глибиною проникнення в космос творчості видатного майстра слова. А ще – Тараса Шевченка, Лесі Українки, Василя Стефаника...

Свій багатий творчий багаж, що зумовив свіжість образного мислення, постійний пошук нових тем і форм, особливу, неповторну образну мову, яка об'єднує графіку, станковий і монументальний живопис, він накопичував протягом чотирьох десятиліть, невтомно працюючи у всіх доступних техніках, демонструючи небайдужість до людського болю і страждань. Можливо, тому, що сам пережив болісні втрати, зокрема і смерть дружини талановитої скульпторки Теодозії Бриж, яка була другом, однодумцем і порадником. Це подружжя було духовним оазисом не тільки для львівських шістдесятників – їхню оселю відвідували чи не всі кращі представники тогочасної української культури. Формування творчої особистості митця супроводжувалось розширенням діапазону зацікавлень літературою. Це зблизило його з

середовищем письменників, що суттєво вплинуло на концепцію творчості його і дружини – Теодозії Бриж. Вечірки, спільні поїздки з такими знаними представниками шістдесятництва як Ірина Вільде, Дмитро Павличко, Микола Вінграновський, Роман Іваничук, Лесь Танюк, близькими друзями подружжя Миколою Петренком, Романом Лубківським, Федором Стригуном та Таїсією Литвиненко та цілим рядом інших діячів національно-культурного піднесення у 1960-х роках заангажували митця змістом великих книг української літератури. А найшвидше тому, що має таку емоційну налаштованість душі, яка завжди готова співпереживати, готова до творчості, готова відгукнутись на все хвилююче. Звідси цикл робіт «Чорнобильська Голгофа», звідси вражаючий естетичною довершеністю меморіальний цвинтар січових стрільців на горі Маківка і ще чимало полотен на біблійні та літературні сюжети. Серед останніх найбільше хочеться виокремити франкіану Євгена Безніска, зокрема цикл ілюстрацій до вершинного твору української літератури – поеми «Мойсей». Знову ж таки – не ілюстрацій, а як зазначає сам автор, робіт на тему, бо перш ніж приступити до освоєння всесвіту Івана Франка, Євген Безніско прочитав чи не все про самого поета і мислителя, а, крім того, майже всього знає його напам'ять. Іван Франко покорив художника, зробив його своїм однодумцем і товаришем.

Стан дослідженості проблеми. Творчий доробок митця не часто ставав об'єктом мистецько-критичних досліджень. До вивчення графічних та живописних творів Євгена Безніска вдавались такі авторитетні мистецтвознавці як М. Білан, В. Овсійчук, О. Голубець, Р. Яців тощо. Чималий внесок до змалювання творчого портрету художника зробив його близький товариш, відомий львівський письменник М. Петренко.

Мета дослідження. Працюючи над дослідженням, ставимо перед собою мету вивчити творчий доробок Євгена Безніска, виявити ті риси художньої діяльності, що формують його творчий портрет.

Результати дослідження. Формування творчої особистості Євгена Івановича Безніска припадає на 50-60-і роки ХХ ст. – саме в цей час він закінчив відділ монументального живопису Львівського інституту декоративно-прикладного мистецтва (нині Львівська національна академія мистецтв) і активно долучився до художнього життя Львова зазначеного періоду. На початку 60-х років відбулася своєрідна імплантація суспільно-політичної активності з Києва до відносно інертного ще тоді Львова. Цьому сприяли візити і сміливі прилюдні виступи Івана Дзюби, Миколи Вінграновського, Івана Драча, зустрічі з молоддю Алли Горської, Леся Танюка, Володимира Дрозда, Ірини Жиленко, Анатолія Зубка, Галини Севрук, Валерія Шевчука та інших. У концертних залах міста виступали столичні ансамблі, які активно пропагували давню і сучасну українську поезію та пісню. Увагу мистецького середовища привернула постановка в Академічному театрі ім. М. Заньковецької п'єси М. Куліша «Отак загинув Гуска», яку здійснювали режисер Лесь Танюк і художник Алла Горська (щоправда, прем'єра вистави була заборонена).

Своєрідними духовними осередками стали кабінет молодого автора при Спільці письменників, яким керував Ростислав Братунь і Рада молодих літераторів, очолювана Володимиром Лучуком. На площі перед Оперним театром ім. І. Франка, неофіційно названій «площею молодого митця», щонеділі відбувалися творчі звіти Ігоря Калинця, Василя Симоненка, Богдана Гориня, Миколи Ільницького, Олександра Зелінського, Дмитра Павличка, Романа Іваничука і багато інших [7; 80].

Помітною подією у мистецькому житті Львова стало заснування в грудні 1962 р. Клубу творчої молоді. Серед його активних членів були, зокрема, й художники – Софія Караффа-Корбут, Іван Крислач, Еммануїл Мисько, Любомир Медвідь, Стефанія Шабатура. Важливе значення цієї організації, створеної на зразок існуючого київського «Сучасника», цілком очевидне. Адже молодь одержала офіційну можливість єднання навколо актуальних проблем давньої історії і сучасності. Ще одною характерною ознакою мистецького Львова кінця 50-х – початку 60-х років був поступовий підйом суспільно-громадської і творчої активності студентства. Аудиторії художнього інституту відвідувала когорта визначних у майбутньому творчих особистостей. Саме їм, у кого період навчання припав на 50-і – 60-і роки, судилося сказати вагоме слово в українському мистецтві, спричинитися до процесів його відродження і здобуття міжнародного авторитету на нинішньому зламі тисячоліть. Творчий доробок Євгена Безніска, Романа Безпапківка, Ігоря Боднара, Андрія Бокотея, Тараса Драгана, Лесі Крип'якевич, Петра Кулика, Тараса Левківка, Любомира Медвідя, Євгена Лисика, Петра Марковича, Олега Мінька, Ярослава Мотики, Івана Остафійчука, Романа Петрука, Богдана Сороки, Зеновія Флінти, Стефанії Шабатури і багатьох інших став помітним інтелектуальним надбанням української культури ХХ ст. Чи не найважливішу роль у справі довготривалого гуртування молоді на неофіційному рівні відіграли Роман Сельський та один з його учнів – Карло Звіринський. Помешкання Романа і Магріт Сельських, немов магніт, притягувало представників інтелігенції, які на тлі всеохоплюючої сірості і невігластва шукали спілкування на інтелектуальному рівні, як ковток свіжого повітря. Постійними відвідувачами Сельських були не лише художники, але й інші представники інтелігенції (серед них – Євген Безніско, учень Р. Сельського). Між гостями, приятелями та учнями не виникало міжнаціональних проблем, не існувало вікової різниці: всіх їх об'єднувало щось надзвичайно важливе і немов би понадчасове [7, 86].

Ще одним переломним моментом в житті Безніска стало знайомство з Теодозією (Фаню) Бриж – майбутньою дружиною, талановитою художницею, визнаним в майбутньому скульптором. Їх художня майстерня, стала справжнім осередком шістдесятників у Львові (сьогодні там Меморіальний музей-майстерня скульптора Теодозії Бриж – відділ Львівської галереї мистецтв). Частими відвідувачами тут були Олесь Гончар, Микола Бажан, Алла Горська, Ліна Костенко, Іван Драч, Микола Вінграновський, Іван Миколайчук, Іван Дзюба, Ростислав Братунь, Роман Лубківський, Федір Стригун, Таїсія

Литвиненко, Володимир Овсійчук, Борис Візницький, Богдан Горинь, Гера Левицька, Володимир Патик та інші неординарні особистості.

Через деякий час після закінчення інституту у Безніска з'явилася власна майстерня. Саме тоді він вперше заявив про себе серед львівської інтелігенції – 1968 року відбулася його перша персональна виставка циклу ліноритів за мотивами поеми Івана Франка «Мойсей». У приміщенні нинішнього Національного музею у Львові було виставлено 17 листів. Перед відкриттям виставки молодий актор театру ім. М. Заньковецької Богдан Козак, стоячи навколішках, прочитав «Пролог». Це неодмінно викликало хвилю обурення у тогочасної влади. Але незважаючи на це, виставка викликала ряд позитивних відгуків, а графічні твори експонувались не лише у львівському музеї, але згодом і в залах Спілки письменників у Києві, а також за кордоном, що на той час було неочікуваним і дивним з огляду на політичні умови.

Серед творчого доробку Євгена Безніска чільне місце займає книжкова графіка. Цим видом мистецтва він почав займатись ще під час навчання в Інституті декоративно-прикладного мистецтва. Вже по закінченні Інституту митець створив низку ілюстративних серій до літературних творів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Олеса Гончара, Василя Стефаника тощо. В цих ілюстраціях художник розвиває ідею, яка була актуальна серед творчої інтелігенції не тільки Львова, але і всієї України – ідею свободи, самобутності українського народу. В такий спосіб Безніска долучився до кола шістдесятників, кожен з яких у свій спосіб пропагував національну ідею. Не випадковий і вибір літературних творів, що їх ілюструє графік. Йому імпонують поетичні та прозові твори, де викриваються такі негативні риси людського суспільства як несправедливість, моральна деградація, соціальна чи етнічна нерівність.

Проте найзначнішу частку серед книжкової графіки займають ілюстрації до поем Івана Франка. «...Сам не знаю, чому саме творчість Івана Франка на довгі роки захопила мене повністю. Над першими роботами за поемою І. Франка «Мойсей» я працював майже три роки... Я читав усе, що можна було прочитати про І. Франка, і твори самого Каменярка. З'явилися серії «Смерть каїна», «Ботокуди», «Панські жарти», «Похорон», «Рубач», цикл ілюстрацій до оповідань про Борислав («Яць Залепуга», «Ріпник» тощо). Я розпочав і ще продовжую працювати над ілюстраціями до «Захара Беркута» та поеми «Про білу сорочку», – згадує Євген Безніска. [2, 23]

Слід зауважити, що для всіх ілюстративних робіт Євгена Безніска на тему творів І. Франка притаманний своєрідний зв'язок між літературним першоджерелом та графічною його інтерпретацією. Художник-ілюстратор зумів дуже влучно за допомогою графічних засобів художньої виразності передати драматизм та філософську символіку франкових поем.

Отже, творчість Івана Франка, можливо, стала тим визначальним чинником, що допоміг Євгену Безніскові якнайповніше виразитися, створити не звичайні ілюстрації, а самостійні твори, які по-своєму інтерпретують

франкову тему. Цикли ілюстрацій отримали в літературі назву «франкіана». Вона охоплює переважно більшість творів письменника. Ці художні твори в різний час експонувалися як на численних персональних виставках художника, так і на колективних.

Євген Безніско відомий пересічному глядачеві перш за все завдяки своїм ілюстраціям до поеми Івана Франка «Мойсей», перший (титульний) аркуш до якої він скомпонував 1966 року. Наступні композиції з'явилися не одразу – треба було майже три роки, щоб визрівання їх образного ладу привело до відповідних розв'язок у засобах графіки. Це дало можливість уникнути сюжетно-розповідного принципу ілюстрування літературного джерела, з наповненням кожного аркуша якоюсь часткою глибоко особистого філософічного переживання молодого художника.

Євген Безніско реалізував на папері образи Франка у двох техніках – лінорити та пастельного малюнка. Варто зауважити, що митець створив два великі автономні графічні цикли ілюстрацій (хоча сам Безніско вживає словосполучення «твір на тему») до поеми «Мойсей». Перший з них у техніці лінорити був завершений 1969 року. Другий – пастельний, розкритий крізь призму прожитих літ, мандрівок по біблійних місцях – майже через сорок років, 2007 експонувався в залах Львівської галереї мистецтв.

В ліногравюрах серії «Мойсей» автор виявив індивідуальний почерк, монументальний, співзвучний епічному пафосові поеми стиль. Гравюри послідовно розкривають основні ситуації і провідні ідеї твору. Лаконічно й зосереджено, без зайвої деталізації зображені окремі епізоди розповіді. Виразові облич, силуетам постатей художник зумів надати хвилюючого, глибоко драматичного звучання. Архаїчна, біблійна тематика твору очевидно підказала художнику думку звернутися до українського іконопису. Звідси і деякі умовності в окремих композиціях, зокрема в образі самого Мойсея. Але митець зумів знайти потрібну міру, обмежуючись тільки деякими прийомами для підкреслення найбільш істотного, цілком сучасного трактування образу.

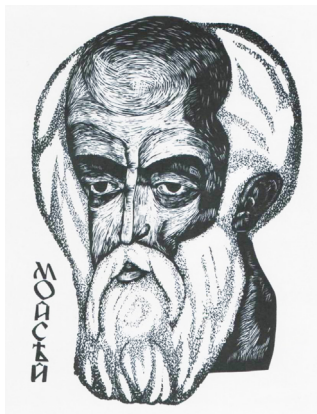
Образ Мойсея – велика творча знахідка митця. Відмовляючись від хрестоматійних уявлень, пов'язаних, скажімо, з відомою статуєю Мікеланджело, Безніско надає Мойсею певних рис, що характерні українському іконопису. Але головне в цьому образі – його внутрішня сила та вища духовність, якою пройняті всі його думки, слова і вчинки і яка робить цього виснаженого старця справжнім героєм, вождем і пророком свого народу. В ілюстраціях Безніска він постає не в статичній однозначності, а в динамічному розвитку образу – то сильним духом, то зламанним у безнадійному відчаї, то знову мужнім і непохитним в усвідомленні своєї правоти і вищої відповідальності перед народом та історією. Найголовніше у зображенні Мойсея – живий діалог із глядачем. Мойсей виступає як жива нитка між ідеєю і чином, між здатністю до дії і необхідністю її здвигу. Зображення Мойсея не можна розглядати як звичайну портретну роботу – це філософія узагальнення. Образ Мойсея у творчому доробку Євгена Безніска виступає символом. Незважаючи на

відповідну зовнішню схожість його – у різних роботах він трактується як відгалуження різного характерного настрою, продиктованого умовами буття, відповідними подіями. Високе чоло в обрамленні німбу сивого волосся; очі – то печально самозаглиблені, то гостро направлені прямо в душу глядача; і руки – то умиростворено покладені на палицю, то випростані. Народження нових форм духовної свідомості – ось наскрізний мотив ілюстрацій Євгена Безніска до поеми Івана Франка «Мойсей». Крок за кроком автор відчитує долю великого народу. На передньому плані в ілюстрації до «Прологу» – велетень-титан, що могутньою скелею підпирає небеса. Йому потрібно піднятися на увесь ріст, випростати свої плечі, підвести чоло – і він здивує світ. З однієї сторони народу-титана: колочий терен, що розквітає пелюстками надії; а з іншого – проходять широкі пласти української історії. На зображенні: і летять козацькі чайки, і мужньо зустрічають небезпеку народні повстанці, і гетьмани тримають перст державницької булави. Ніщо не може зрівнятися із силою народу-титана. Проблема взаємодії народу і юрби – одна із найголовніших у поемі.

У наступному часі робота над франкіаною тривала, хоча це були, здебільшого, автономні композиції, які лише доповнювали вже існуючі тематичні групи. А вже 2005 року в творчості Є. Безніска відбулася надзвичайна подія: в епіцентрі його мислення знову опинився «Мойсей». Але навряд чи повсталі у вкрай короткому часі 27 пастельних аркуші могли хоч чимось нагадувати створений майже сорок років тому ліногравюрний цикл. За цей немалий відрізок життя змінилася й Україна, й сам «формат особистості» Євгена Безніска – одного з провідних сучасних митців, графіка з особливою творчо-універсальною репутацією. Відтак змінилася й сама творча установка художника, який у подальших пошуках відповідей на великі питання історії, релігії і моралі знайшов змогу побувати в біблійних місцях.

Ілюстрація до поеми Івана Франка «Мойсей». «Буду зайцю служити гніздом». 1967, лінорит

Ілюстрація до поеми Івана Франка «Мойсей». «Мойсей». 1966, лінорит

Пейзажі, що не мінялися тисячоліття, типажі й одяга тутешніх мешканців, що зберегли багато засадничих рис і сам колорит життя древніх народів, «завантажували» львівського митця особливою атмосферою позачасовості. Саме тут, на горі Синай під час виконання натурних замальовок, закладалася ідея нового циклу. Художник розповідає: «Цікаво, що Франко так описав свого Мойсея, начебто він (Франко) сам тут бував. Я був подивований, наскільки Франко точно відобразив цю місцевість, ці піски і «червоні, як ржа, голі скелі Моава»[2, 23]. Порівнюючи формально-образні засади обох циклів (1966 – 1969 та 2005 років), варто вказати на основну концептуальну відмінність: якщо в ліногравюрах автор притримувався Франкового тексту, то в пастельних малюнках ставилося завдання відтворити ті ж події біблійної історії в автентичному геоморфологічному середовищі. «В цих емоційно пережитих місцях художник візуалізує символічні пункти Мойсеєвого шляху, максимально задіюючи ресурси реально зафіксованих під час подорожі атрибутів місцевого побуту. Повсталі асоціативні виклики «обгортають» біблійні сцени глибокими метафізичними смислами, які по-новому інтерпретують історіософський простір Франкової поеми. Від аркуша до аркуша постає велика візія великого біблійного переказу, що закріплюється національною і суто авторською проекцією» – зазначає Р. Яців [25, 45].

На початку ХХ століття творчість Євгена Безніска знаходить своє продовження на новому рівні. Не покидаючи праці над графічним ілюструванням творів Івана Франка та інших українських письменників, художник все більше захоплюється живописом, передусім технікою пастельного живопису. Не применшуючи культурно-мистецького значення франкіани, створеної Безніском, варто зауважити, що на цьому етапі відкрились нові цікаві сторони багатогранної художньої особистості митця. Так, знаний раніше передусім як художник-графік, Євген Безніско виконав кілька мозаїк (Ікона Богородиці для меморіалу Січових стрільців на горі Маківка, мозаїчне оформлення каплиці жертвам НКВС у Золочівському замку) та, намагаючись втілити в життя спільні задуми свої та дружини Теодозії Бриж, встановив низку пам'ятників (пам'ятник Юрію Котермаку в Дрогобичі, меморіал Січових стрільців на горі Маківка, каплиця жертвам НКВС в Золочеві, пам'ятник на могилі князя Святослава неподалік м. Сколе Львівської області). За ці та інші художні твори Євген Безніско був відзначений державними преміями – 1989 року отримав звання Заслуженого художника України, а 2006 року став лауреатом Національної премії імені Тараса Шевченка.

Творча співпраця подружжя Безніско-Бриж залишила у мистецтві значний слід. Євген Безніско згадує, що вони з дружиною мали намір підкреслити історичну та культурну значимість західного регіону України, «закріпивши» найбільш важливі місця пам'ятками мистецтва. На першому етапі це мали бути три основні пункти: пам'ятник Юрію Котермаку в Дрогобичі, меморіал Українських Січових стрільців на Горі Маківка і меморіал на могилі великого князя київського Святослава неподалік міста Сколе. Нажаль, цей задум, що

мав на меті підвищення рівня національної самосвідомості українців, вдалося до кінця реалізувати вже після передчасної смерті одного з його ініціаторів Теодозії Бриж. Євген Безніско разом з сином Яремою доклали значних зусиль, долаючи опір місцевої влади. Так чотириметровий бронзовий пам'ятник Юрію Котермаку-Дрогобичу 12 років лежав на складі, а взагалі від початку праці над ним до встановлення його минуло 18 років! (3 інтерв'ю авторові статті)

Подружжя Безніско-Бриж виконало ще одну пам'ятку монументального мистецтва – каплицю жертвам НКВС на території Золочівського замку, споруджену в червні – липні 1995 року. Каплиця являє собою майже півкруглий в плані грот, внутрішня поверхня якого декорована мозаїкою (автори – Євген, Ярема Безніско), що зображує сцену поклоніння Розп'ятому Христу (автор бронзової фігури Розп'яття – Теодозія Бриж).

Не менш вражаючим та актуальним став меморіал Українських Січових стрільців на Маківці в Сколівському районі Львівської області. Саме тут на місці перемоги Українських Січових стрільців над російськими військами ще у міжвоєнний період було споруджено меморіал, який доглядала місцева громадськість. Тривала «радянська доба» перетворила Маківку на опальну гору, повністю знищивши місце поховання солдат. Належно вшанувати їх стало можливо лише у час незалежності України. Перші роботи по впорядкуванню почали вестись тут ще десятиліття тому. А 1 серпня 1999 року було відкрито меморіальний військовий цвинтар Українських січових стрільців. Сам проект відбудови меморіалу розробили Євген та Ярема Безніски та архітектор Василь Каменщик. Впорядкуванню меморіалу Євген Безніско присвятив кілька років, адже йому довелось вирішувати проблеми не тільки мистецькі, але і не менш складні організаційні та господарські. У центрі меморіалу встановлений великий білокам'яний хрест, оздоблений мозаїчною іконою Богородиці з простоячими, що її виконав Євген Безніско.

Ще однією, не менш важливою подією в житті художника стало урочисте святкування 22 жовтня 2007 року його 70-и-літнього ювілею в приміщенні Українського Драматичного театру ім. Марії Заньковецької, на якому були присутні такі відомі люди та друзі Євгена Івановича як мистецтвознавці Володимир Овсійчук та Роман Яців, Народний депутат Лесь Танюк, поетеса Марія Якубовська, письменник Микола Петренко, актори Таїсія Литвиненко та Федір Стригун тощо. В рамках святкування свого ювілею, художник організував власну персональну виставку робіт в приміщенні Львівської галереї мистецтв, на якій були представлені творчі роботи, створені митцем в 2007 році.

Євген Безніско – митець глибоко національний. Україна з її трагічною і складною історією домінує в творчості митця, Україна колишня і сьогоденна. Його «українськість» – не тільки в тематиці творів, хоч чудові пастельні пейзажі Карпат, постійне звернення до історичних тем самі про це засвідчують. Він – гідний представник свого народу, він бережно ставиться до народних традицій, хоча дає їм нове життя. Галерея чудових портретів, вибір персонажів, доля яких також засвідчує громадську позицію художника – це цвіт нації,

видатні постаті сучасності. Сьогодні художник працює переважно у техніці пастельного живопису, займається також монотипією, рідше олійним живописом. Серед жанрів – домінує пейзаж, проте митець створив велику кількість портретів історичних осіб та видатних сучасників, автопортретів, працює також з натюрмортом.

Висновки. Підсумовуючи, скажемо, що творчість Євгена Безніска, Лауреата премії ім. Тараса Шевченка, заслуженого художника України, людини, що належить до когорти митців-шістдесятників не лише хронологічно, а перш за все ідейно є вагомою сторінкою в історії українського мистецтва, а його франкіана є окремим етапом в розвитку української графіки ХХ ст. Митець і сьогодні не перестає дивувати поціновувачів своєї творчості новими художніми творами. Побажаємо йому нових звершень на мистецькій ниві!

Література:

1. Бартиш-Коломак О. “За подаровану картину Ющенко мене розцілував” // Газета по-українськи. – 2006. – 6 вересня, № 201. – С. 15.
2. Безніско Є. «Це ми, Господи!» // Універсум. – 2006. – № 9 – 10 (155 – 156). – С. 23-26.
3. Библиук Н. Творчий шлях художника // Універсум. – 2006. – № 9 – 10 (155 – 156) – С. 27.
4. Волга Л. Відкрита душа художника // Урядовий кур’єр. – 2006. – № 487. – С. 13.
5. Гартен М Монотонність календаря пастеллю // Поступ. – 2002. – 8 листопада. – С. 17.
6. Головачко Н. Євген Безніско: «Я виховав з дружини художницю-конкурентку» // Високий Замок. – 2007. – № 207 (3614). – С. 14.
7. Голубець О.М. Між свободою і тоталітаризмом: мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття – Львів, 2001. – 176 с.
8. Графіка Євгена Безніска. Проспект виставки / Автор вступної статті та упорядник Є. Сафонова. – Львів, 1978. – 24 с.
9. Гургула І. Святослав заслужив на меморіал // Високий замок. – 1997. – 10 вересня, № 265. – С. 17.
10. Євген Безніско: Альбом / Автор вступної статті В. Овсійчук. – Львів: «Місіонер», 2004. – 119 с.
11. Залізняк Б. Мистецтво завжди має національне обличчя // За Вільну Україну плюс. – 2007. – № 50. – С. 23-24.
12. Залізняк Б. Мистецтво завжди має національне обличчя // За Вільну Україну плюс. – 2007. – № 51. – С. 22-23.
13. Залізняк Б. Мистецтво завжди має національне обличчя. // За Вільну Україну плюс. – 2007. – № 52. – С. 17-18.
14. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К., 1996. – 224 с.
15. Коваль Я. Людина, котра дивує // Львівська газета. – 2006. – 28 лютого, № 37 (844) – С. 15-16.
16. Коваль Я. Творець космосу свого покоління // Львівська газета. – 2005. – 24 лютого, № 2877. – С. 24.
17. Леопольд Левицький: Спогади про художника / Упорядник Л.Павлишин. – Львів: СКІМ, 2004. – 184 с.
18. Мистецтво на зламі тисячоліть. Карло Звіринський і мистецтво 1960-х. – Львів: «Брати Сиротинські і К», 1998. – 10 с.
19. Петренко М. Меморіал героїв на Маківці // Українська газета. – 2000. – 10 березня, № 5 (175). – С. 9.

- 20.Петренко М. Незмінність і оновлення // Неділя. – 1974. – 25 жовтня, № 12 (160). – С. 4-5.
- 21.Петренко М. Пошматований день. – Львів, 2003. – 36 с.
- 22.Петренко М. Символи здобленої гордості // За Вільну Україну. – 2001. – 27 лютого, № 462. – С. 9.
- 23.Петренко М. Євген Безніско не дає собі творчого перепочинку // Високий Замок. – 1999. – 14 грудня, № 169. – С. 8.
- 24.Яців Р. Львівська графіка 1945 – 1990: Традиції і новаторство. – К.: Наукова думка, 1992. – 120 с.
- 25.Яців Р. «Мойсей». Франко. Безніско. Часо-простірний, морально-цілісний діалог // Універсум. – 2006. – № 9 – 10 (155 – 156) – С. 28-29.
- 26.Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: Ідеї, явища, персоналії: Зб. статей. – Львів, 2006. – 350 с.

Надійшла до редакції 27.01.2009